

Дорота ТРЕЛА

Ягелонски университет, Полша

**МЕЖДУ ПОЕЗИЯТА, ПЕСЕНТА И ВЯРАТА – ЗА
ХРИСТИЯНСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ В ПЕСНИТЕ НА АКУСТИЧНАТА
ГРУПА „ТОЧКА БГ“**

Dorota TRELA

Jagiellonian University, Krakow, Poland

**BETWEEN POETRY, SONG AND FAITH – ON THE CHRISTIAN
ELEMENTS IN THE SONGS OF THE TOЧКА BG ACOUSTIC BAND**

The aim of the article is to present a type of music not so popular in Bulgaria, called “sung poetry”, created by independent singer-songwriters. In particular, it focuses on the songs of the Tochka BG acoustic music band. The band has gained some popularity and is now one of the best-known bands that are representative of the “sung poetry” genre, combining poetical text (every text can be interpreted as a separate poem, without its musical background) with peaceful music. Some of their songs are very strongly based on Biblical texts, or on Christian mentality. This article analyses examples of such songs focusing on both the text and its meaning.

Ключови думи: музика; поезия; християнство

Keywords: music; poetry; Christianity

Има различни жанрове музика. Повечето композиции са придружени от текстове. Но и текстовете са разнообразни. Така се получават различни видове песни, които са групирани в жанрове. Всеки жанр има зададена роля и функция, изразява определени емоции.

Един от по-особените жанрове музика, широк и обхващащ много подходи и текстове, е така наречената „изпята поезия“. Критиците, особено там, където жанрът се радва на голяма популярност, спорят, как точно да се дефинира. Това, което обединява крайно различните творби в рамките на жанра, е отношението към текста. Текстът играе основна роля в произведението. Неговата функция е да предаде на слушателите мисълта, споделена от автора или да предизвика размисъл у тях. Затова и текстовете на песните, създадени по този начин, могат да се разглеждат и без музикален акомпанимент, като самостоятелни стихове.

По природа такъв тип песни, балади, лирика се отнася много често до човешките чувства, но и до света на изповядваните човешки ценности. Много от песните разказват за смисъла на живота, приятелството и любовта.

Едни от най-популярните творци, които създават изпята поезия в България и на български език са: Тодор Янкулов, Пламен Сивов, Красимир Първанов и Зорница Попова, обединени в група „Точка БГ“, създадена през 2011 г. Песните им са много разнообразни – разказват за красотата на природата, човешките чувства: радост, тъга, любов, приятелство и др. В този смисъл много силно се вписват в общото течение, при което запазват обаче силна индивидуалност.

Сред индивидуалните черти в творчеството на групата може да се отбележи и тематиката. Тя се дели на няколко основни дяла, като един от тях е посветен на отношенията между Бога и човека, смисъла на вярата, припомнянето на християнските истини. От една страна това е начинът, по който се изразяват личните чувства на авторите, от друга – посланията на тези песни и текстове много често са общочовешки, универсални. Те нееднократно повдигат важни за повечето хора въпроси, предизвикват слушателите, насърчават за размисъл, за да може всеки индивидуално и лично да се замисли и да си изгради отношение към тях.

Важното е да се подчертае, че тези песни не са замислени като църковни, макар и да докосват библейски послания и християнската система на ценностите. Те са светски творби, от светски автори и предназначени за светска публика.

Подходите и темите са разнообразни. Затова подбраните примери са само с показателна функция и имат за цел да предизвикат интерес.

Изключително интересно като подход и тематика се оказва стихотворението „Покаяние“, чийто автор е Тодор Янкулов. Думата „покаяние“ в заглавието е употребена в буквалния си смисъл, като „признаване на грешка, вина“, обаче не бива да се забравя, че думата може да се ползва и като синоним на термина „изповед“. Като форма, стихотворението действително прилича на изповед:

Продаваме мечтите си, купуваме илюзии

Мечтаем за дипломи по бързо живеене,

Убиваме живота си, съзнателно се лъжем

Рушиме всички мостове за нашето спасение

Къде отиваме, къде сме тръгнали?

Защо забравихме въпросите?

Защо сме спрели да се молим, Господи?

Нали сме Твоя образ и подобие?

Забравихме да търсим, забързани към славата,

Написахме си книги за самоуважение.

Престанахме да вярваме във Тебе, Господи.

И носим разпятието като украшение. (Янкулов; 2002)

Макар че в стихотворението се признават грехове и слабости, то със сигурност тази лирична изповед не е типична, понеже е изцяло лишена от личния характер, толкова подходящ за такъв акт. Лиричният персонаж е общ – и представлява определена група хора, една общественост, изповядваща (поне на теория) същата ценностна система.

Ако се разгледа творбата като поетическа изповед, трябва да се забележи и друга особеност, която силно я отличава от традиционния акт на изказване на грехове и недостатъци. Въпреки многото посочени общи вини, не присъства съжаление за допуснатото, нито желание то да се поправи и да не се допуска повторно. В класическия вариант на изповедта това е много важна част, дори се приема, че е по-важна от самото признаване на греховете. Самото стихотворение, макар и да е много категорично и критично в своето звучене, не дава никакъв съвет, нито предложение за промяна. То по-скоро насочва вниманието върху самия проблем, без да предлага негови универсални решения.

В този смисъл „Покаяние“ може и да се разглежда в различна светлина – не като самата изповед, а като лирическа равносметка на обществената съвест. От гледна точка на структурата и съдържанието, сравнително лесно в творбата може да се отделят две нива – първото е нивото на категоричните твърдения, чиято цел е осъзнаване на фактите, второто пък – на реторичните въпроси, с цел да се предизвика рефлексия към смисъла и посоката на човешкия живот.

Греховете, споменати в текста, са едновременно и проблемите, от които страда съвременното общество, отиващо все по-далеч от традиционната ценностна система. Постоянното бързане и нуждата на хората да се явят като успели в живота и пред другите, да докажат собственото си величие довеждат до забрава за наистина ценни неща, за сметка на суетни илюзии и до изгонване на Бог някъде на ръба на съзнанието, ограничаване на Неговата роля до символи без значение и смисъл.

Такова поведение води обаче до това, че хората нямат време да открият Бог, нито да се замислят, какво може да им предложи Той. В многогодишен план това води към загубване на целта и смисъла на живота. Затова всеки човек трябва да си зададе въпроса за собствения си житейски път – за целта му и за посоката по която върви. И в обществен мащаб това е много важно. Трябва да се определи ролята на Бог и да се намери отговор на въпроса, защо Той е изоставен .

Макар че самата песен не посочва конкретни решения, тя насърчава за размисъл, насочва съзнанието към първи стъпка за промяна...

Стихотворението на Пламен Сивов „Ако повярваш“ е неповторимо, събуждащо въпроси свързани с вярата. Ако вярата е индивидуален избор на всеки човек, то Бог не остава безразличен към този избор. Приемането на вярата, или отказът от нея се свързват с определени последствия.

В текста „Ако повярваш“, главният герой е самият Бог, който се обръща с изказа си директно към човека, който е търсец и заблуден. Целият контекст може да се отнесе към сцената от Новия завет, когато Никодим отива нощем при Иисус, за да намери отговори на трудните, измъчващи го отвътре въпроси.

Бог, като централен образ в текста, е конкретизиран много точно чрез собствените си думи, а цялата структура на стихотворението е изградена върху Божиите обещания, които са отговор от човешкия избор.

Първото качество на Бога, видимо още в началните стихове, *е величието Му*:

(...) нощта ще заскимти навън пред прага,
че всяка тъмнина от Мене бяга. (Сивов 2016: 12)

Всеки мрак, физически и духовен, трябва да се отдръпне пред Божията мощ, пред силната Му воля. Самият той се оказва утешител на човека. Обещава утеха на този, който е готов да Му се довери, обещава да въведе човека, да го защити от собствените му страхове, да го поведе по правия път. Сътворителят е решен не само да намери изход от човешките травми и проблеми, но и да ги елиминира изцяло. С това пък се свързва обещанието, че всеки, доверяващ се на Него, може да разчита на ново сътворение към новия живот – според Божите права:

Ще бъде вечер, после утро – ден един. (Сивов 2016: 12)

Поредните куплети разкриват други качества на Бога: Той се явява като щедър и милостив. Не иска да лишава вярващия от нищо, което му трябва, за да постигне щастие.

Ще пиеш до насита в този ден (...) ако повярваш тази нощ във Мен.

Божие милосърдие най-откровено се изразява в четвъртия куплет:

*Аз ще забравя твоите изневери,
Ръка ще ти подам, ще те изправа,*

И твоите рани Мои ще направя,

Че бе изгубен Моят син и се намери. (Сивов 2016: 12)

От тези няколко стиха става ясно, че Сътворител и Утешител става едновременно и човешкия Спасител, готов да прости прегрешенията на вярващия и да приеме върху Себе си неговите физически и душевни страдания и недостатъци.

Бърза да извади загубения човек от мрака на грехопадението. По този начин се оказва милостив Отец, винаги чакаш да прибере блудния си син у дома.

От другата страна обаче Бог има изисквания към своя човек, да бъде взискателен и категоричен в своите твърдения. Казва, че човек не бива да променя рязко начина си на поведение. Напомня, че само дълбока и добре осъзната вяра е качествена и няма да бъде унищожена лесно. Отхвърля човешкото лицемерие. Вярата от такъв тип Господ не иска да приеме, понеже:

Лъжата няма, няма пристан в Мене. (Сивов 2016: 12)

Последните три куплета представляват една обективна оценка на действителността. Тяхната цел е да помогнат на вярващия да осъзнае, че неговият живот ще носи последствия от решението му. Ако избере да вярва, не всичко ще бъде лесно и приятно, дори ще изпитва страдание:

И не веднъж по пътя си трънлив,

Ще плачеш сам над яловата нива.

Че вярата със сълзи се полива

И трудният ѝ плод ще е горчив. (Сивов 2016: 13)

Човекът, избиращ вярата, трябва да бъде подготвен за нея, трябва да знае, че ще се сблъсква с трудности.

И все пак, последната част, макар да допълва мисълта на предишния куплет, съдържа и насърчение. Бог дава на вярващия невероятно обещание – обричане, като казва:

И само смърт не ще ти обещава,

ако повярваш тази нощ във Мен. (Сивов 2016: 13)

Липсата на смърт означава безсмъртие и вечна Божия подкрепа. Въпрос на индивидуално решение на дадена личност е дали да я приеме, или да я отхвърли. Но отхвърлянето е равно фактически на обреченост – невярващият човек се озовава сам в борбата срещу смъртта, която рано или късно ще дойде при него.

Дори само от посочените по-горе примери може да стане ясно, че изпятата поезия може да служи за много качествен носител на ценности. Може и да пренася гладко начина на мислене и виждане на света. И в случая не става въпрос за евтина пропаганда, а за нещо наистина ценно, което може да доведе до това, че наново ще възприемем позабравените ценности, като свои.

ЛИТЕРАТУРА // BIBLIOGRAPHY

- Derlatka 2012:** Derlatka, P. *Poeci piosenki 1956–1989*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie
Tkaczyk 2009: Tkaczyk, M. *Poezja w piosence. Od Tuwima do Świetlickiego.*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie

Сивов 2016: Сивов, П., Държавата на другия живот // *Ако повярваш* //, София: Алианс Принт, 12-13. **Sivov 2016:** Sivov, P. Durzhavata na drugiya zivot, // *Akovyavash* //, Sofia: AliansPrint, 12-13.

Янкулов 2002: Янкулов, Т., *Трева в морето*, София: Европринт България. **Yankulov 2002:** Yankulov T, *Treva v moreto*, Sofia: Evroprint Bulgaria